

Vlaanderen
is landbouw & visserij

DE VLAAMSE LANDBOUW- CONJUNCTUURINDEX

voorjaar 2023

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ

www.vlaanderen.be/landbouw

DE VLAAMSE
LANDBOUW-
CONJUNCTUURINDEX
VOORJAAR 2023

Deze publicatie werd door het Departement Landbouw en Visserij met de meeste zorg en nauwkeurigheid opgesteld. Er wordt evenwel geen enkele garantie gegeven omtrent de juistheid of de volledigheid van de informatie in deze publicatie. De gebruiker van deze publicatie ziet af van elke klacht tegen het Departement Landbouw en Visserij of zijn ambtenaren, van welke aard ook, met betrekking tot het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie.

In geen geval zal het Departement Landbouw en Visserij of zijn ambtenaren aansprakelijk gesteld kunnen worden voor eventuele nadelige gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie.

INHOUD

Samenvatting.....	5
1 Landbouwsectoren.....	6
2 Tuinbouwsectoren.....	9
3 Belemmeringen.....	12
4 Investerings.....	14
5 Meer informatie.....	15

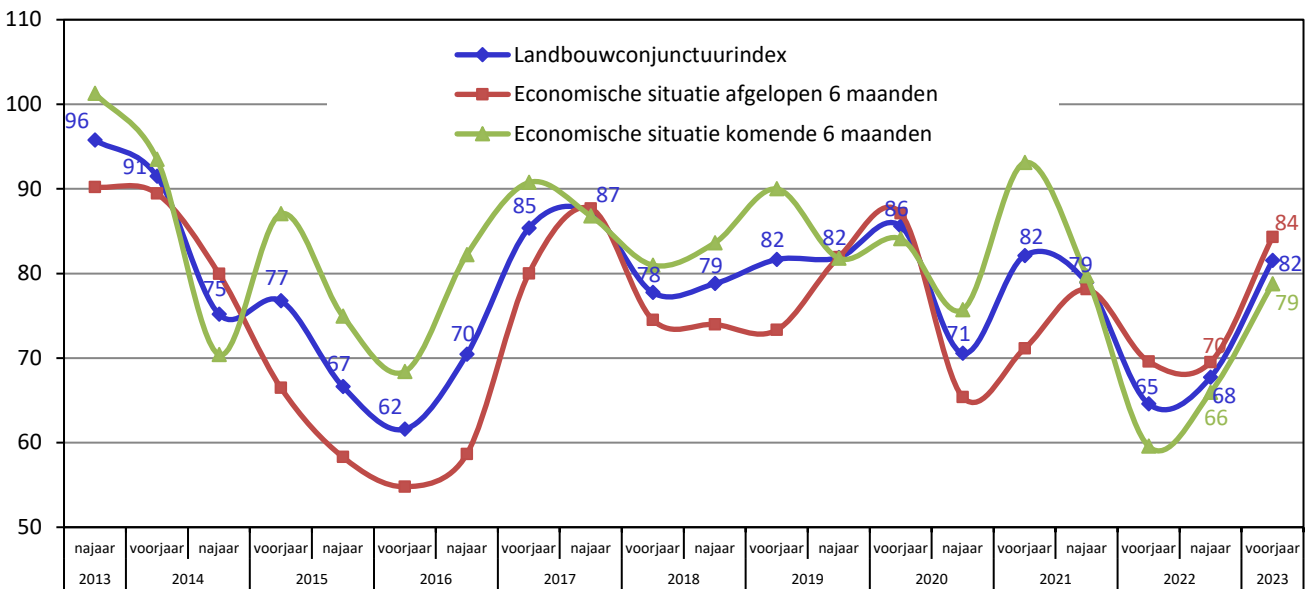
SAMENVATTING

Uit een zesmaandelijks bevraging bij Vlaamse land- en tuinbouwers uit diverse specialisaties blijkt dat de conjunctuurindex in het voorjaar van 2023 opnieuw stijgt van 68 naar 82. De tevredenheid over de afgelopen zes maanden steeg licht van 70 naar 84, terwijl ook de komende zes maanden beter worden ingeschat met een stijging van 66 naar 79. Onderstaande grafiek geeft weer dat de index na een flinke dip opnieuw herstelt. Als algemene verklaring kan men stellen dat de dalende energieprijzen, en de daaraan gelinkte daling van een aantal inputkosten, de land- en tuinbouw opnieuw laat ademhalen. Wellicht hopen telers ook op een betere zomer dan de warme en droge zomer van 2022.

De conjunctuurindex geeft het gevoel van de landbouwers weer: hoe beschouwen ze de afgelopen periode en wat verwachten ze van de toekomstige periode. Het gemiddelde van die 2 vormt de conjunctuurindex. De index kan gaan van 0 (alle landbouwers zeer negatief) tot 200 (alle landbouwers zeer positief). Bij een waarde van 100 zijn er evenveel negatieve als positieve antwoorden.

Het gevoel van de landbouwers kaderen we in het rapport op basis van de marktsituatie. De bevraging vond plaats in maart 2023 bij deelnemers van het Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN). De resultaten zijn gebaseerd op een extrapolatie van 500 antwoorden.

Figuur 1: Evolutie van de Vlaamse landbouwconjunctuurindex, 2013-2023

Bron: Departement Landbouw en Visserij

Zoals gebruikelijk in de voorjaarsenquête daalt het aantal land- en tuinbouwers die de afgelopen zes maanden belemmeringen hebben ondervonden. De verbetering is voornamelijk te danken aan een gunstigere beoordeling van de weersomstandigheden (van 79% naar 23%). Toch heeft meer dan 80% van de varkenshouders, siertelers, akkerbouwers en telers van groenten in openlucht één of meerdere belemmeringen gemeld.

Beperkingen vanuit overheidswege staan op het één na hoogste punt sinds het begin van de enquêtes in 2007. Vooral melkveeouders (51%), akkerbouwers (48%) en vleesveeouders (42%) klagen daarover. Hier speelt ongetwijfeld het stikstofdossier een belangrijke rol, en de onzekerheid die ermee gepaard gaat in de toekomstige ontwikkeling van individuele bedrijven. Ook de beoordeling van het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouwbeleid 2023-2027 bleef lange tijd op zich wachten en werd pas in maart goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

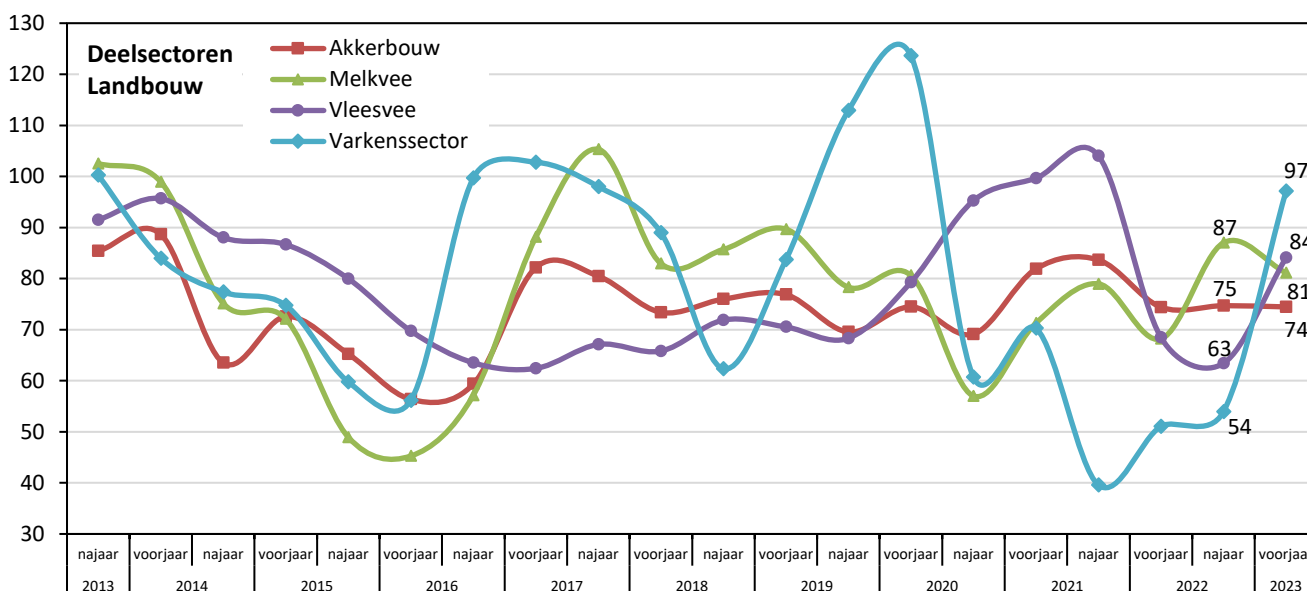
Voorts valt op dat 56% van de ondervraagde varkenshouders en 52% van de siertelers melding maakten van financiële problemen. Afzetproblemen werden aangeduid door 57% van de fruittelers en 56% van de siertelers. Bij varkenshouders zakte dit van 44% naar 18%.

Het aandeel van land- en tuinbouwers die het komende jaar investeringen plannen, wijzigt amper. Wel zijn er bij de subsectoren een aantal verschuivingen die aan de hand van de marktevolutie verklaard kunnen worden. Sectoren waar de prijsvorming goed is gegaan, kennen een stijging in de geplande investeringen. Zo zien we dat 1 op de 2 melkveehouders één of meerdere investeringen plant. Vorig jaar lag dit nog op 36%. Bij de fruittelers zien we een trendbreuk: terwijl in 2021 en 2022 nog respectievelijk 52% en 50% van de telers investeringen planden, is dit in deze bevraging teruggevallen tot 25%.

1 LANDBOUWSECTOREN

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op de voornaamste deelsectoren van de landbouw: akkerbouw, melkvee, vleesvee en de varkenssector. Opvallende stijger is de varkenssector die, na drie jaar van crisis, opnieuw een heropleving kent.

Figuur 2: Evolutie van de Vlaamse conjunctuurindex voor de vier landbouwsectoren, 2013-2023

Bron: Departement Landbouw en Visserij

De index voor **akkerbouw** blijft op constant niveau. Zowel de index van de afgelopen zes maanden (van 86 naar 85) als de index voor de toekomstige zes maanden (63 naar 64) bleef nagenoeg gelijk.

- 42% van de ondervraagde akkerbouwers geeft aan dat ze de productie de komende zes maanden niet zien veranderen. Een andere 42% verwacht een lichte daling, 16% een lichte stijging.
- De verwachtingen wat betreft de prijs zijn wel verschillend: 44% van de ondervraagden verwacht een lichte prijsdaling, 16% zelfs een sterke daling. 24% van de telers denkt dat de prijs niet zal wijzigen en 16% verwacht een lichte prijsstijging.
- Bij de verklaring voor deze evolutie van deze index dient voorzichtig omgesprongen te worden, aangezien de deelsectoren van akkerbouw (granen, aardappelen en suiker) verschillende marktten tendensen hebben doorlopen.

- In februari 2023 was suiker duurder dan ooit. De prijzen stegen met bijna 7%, wat een recordindex voor de maand betekende. Dit is het gevolg van de bijgestelde prognose voor de suikerproductie in India. Bovendien is er een sterke wereldwijde vraag naar suiker.
- Het is maar de vraag in welke mate telers kunnen profiteren van de hogere suikerprijzen. Zo kregen de bietentelers bovenop hun teeltuitdagingen (hoge inputkosten, verbod op neonicotinoïden, enz.) af te rekenen met een strenge winterprik in december 2022, gevolgd door een warme periode. Daardoor zijn heel wat bevroren bieten op het veld beginnen te rotten en werd de bietencampagne zwaar verstoord.

De index van **melkvee** daalt licht van 87 naar 81. De voorbije zes maanden werden positief beoordeeld met een stijging van 101 naar 109. Het is vooral de komende periode die de ondervraagde melkveehouders slecht inschatten met een daling van 73 naar 53.

- 58% van de melkveehouders verwacht dat de productie de komende zes maanden gelijk zal blijven.
- 61% denkt dat de prijs licht zal dalen terwijl 30% een sterke prijsdaling verwacht.
- De Belgische prijzen voor de zuivelproducten waren in het begin en midden van 2022 historisch hoog. Rond de zomer zijn deze echter beginnen dalen en eind 2022 lagen ze ongeveer op hetzelfde niveau als eind 2021. Er wordt voorspeld dat de boter- en kaasrijzen de bodem hebben bereikt temeer omdat de voorraden op de markt beperkt zijn.
- De prijzen voor rauwe melk volgen met vertraging de zuivelnoteringen. De prijs voor rauwe melk was in 2022 ongezien hoog (voor België: 58,29 euro/100kg in november 2022). Vooral in de eerste helft van 2022 bleef de melkprijs continu stijgen. Vanaf oktober 2022 trad er een stagnatie op. Bijzonder was dat de productie (op Europees en wereldniveau) deze hoge prijzen niet leek te volgen. Wellicht is dit te wijten aan de hoge inputprijzen en het feit dat er oorlog uitbrak in Europa. Begin 2023 zien we dat de productie (verlaat) begint te stijgen. Op wereldniveau wordt de verwachte groei in melkproductie iets naar beneden bijgesteld. Dat heeft te maken met een toename van het aantal slachtingen in de VS en de ongunstige weersomstandigheden in Nieuw-Zeeland, Brazilië en Argentinië.
- Ondanks de goeie prijzen van de afgelopen periode, wordt de zuivelsector de komende periode sowieso met een aantal grote uitdagingen geconfronteerd zoals oplopende voederkosten en uitdagingen inzake milieu en klimaat. Deze laatste staan steeds hoger op de agenda aangezien de politieke en sociale druk hieromtrent toeneemt. De sector speelt hierop in door onder meer de duurzaamheidsmonitor steeds verder te ontwikkelen en in te stappen in het Convenant Europese Emissies met als doel de methaanemissies sterk te doen dalen.

De index voor **vleesvee** stijgt van 63 naar 84. De voorbije zes maanden werden iets beter ingeschat met een stijging van 65 naar 78, maar vooral het komende half jaar wordt positiever ingeschat met een stijging van 62 naar 90.

- 73% van de vleesveehouders denkt dat hun productievolume niet zal veranderen de komende zes maanden. 21% verwacht een lichte productiedaling.
- 54% verwacht weinig evolutie in de toekomstige prijs voor vleesvee. 22% verwacht een lichte prijsdaling en 24% een lichte prijsstijging.
- De marktsituatie verschilt afhankelijk van welke specialisatie binnen vleesvee wordt uitgeoefend.
- De prijzen van slachtkalveren blijven begin 2023 op hetzelfde hoge niveau als eind 2022. De prijzen zijn hersteld doordat de horeca heropende na de coronacrisis.

- Prijzen voor luxe rundvlees zijn sinds de coronapandemie sterk gestegen en blijven nog steeds op hoog niveau. Dit is o.a. het gevolg van een dalend aanbod van de vleesveestapel.
- De prijzen van de koeien zijn in de loop van 2022 sterk gestegen: eind augustus/begin september bedroegen ze 628 euro/100 kg tegenover 433 euro/100 kg halfweg juli. De prijzen zijn daarna gedaald, maar blijven op een hoog niveau.
- Ondanks de hoge prijzen voor runderkarkassen kampen de rundveehouders ook met hoge voeder- en energieprijzen. Het feit dat de rundveehouders de komende periode positiever inschatten, heeft dan ook te maken met de gunstige ontwikkeling aan de kostenzijde. De graan-, kunstmest- en energieprijzen zijn aan het dalen en drukken de kostprijs de komende tijd.

De index voor de **varkenssector** stijgt van 54 naar 97. Het is al sinds de voorjaarsenquête 2020 geleden dat de sector nog zo'n hoog niveau haalde. De voorbije zes maanden werden beter ingeschat met een stijging van 26 naar 64, maar vooral het komende half jaar wordt beter ingeschat: daar stijgt de index van 82 naar 131, het hoogste getal sinds het begin van de enquête in 2007.

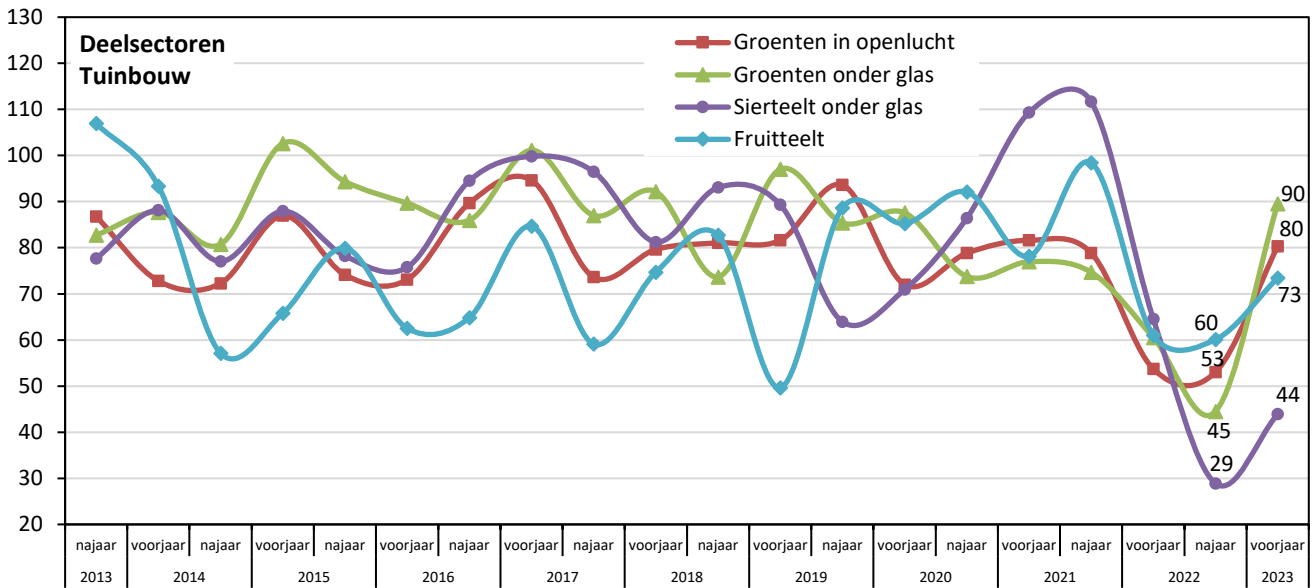
- 57% van de ondervraagde varkenshouders denkt dat hun productie de komende zes maanden niet zal wijzigen. 31% verwacht een productiedaling en 13% een productiestijging.
- 44% denkt dat de prijs gelijk zal blijven, 41% verwacht een lichte prijsstijging en 6% zelfs een sterke prijsstijging.
- Het aanbod aan varkens is eerder beperkt. In 2022 daalde de Europese varkensstapel met zo'n 5,8% met als grootste daler Duitsland. Zelfs Spanje, de afgelopen jaren de grootste varkensproducent in de EU, kende een lichte daling. De daling in België ligt in de lijn van de Europese daling.
- Tegenover het beperkte aanbod staat een goede vraag, wat zorgt voor stijgende prijzen. De prijzen bleven gedurende 2022 op een hoog niveau. Bij aanvang van 2023 leken de prijzen te stabiliseren, maar sinds begin februari zijn de prijzen opnieuw in opmars. Ook de biggenprijzen zijn duidelijk hersteld, aangedreven door een lager aanbod door een dalende zeugenstapel, in combinatie met een hogere seizoensvraag. Er zijn bovendien signalen dat Spanje meer biggen invoert, ten gevolge een uitbraak van een biggenvirus begin 2023. Het is dan ook aannemelijk dat een lager aanbod de varkensprijs in 2023 zal ondersteunen.
- Varkenshouders die momenteel blijven produceren, hebben dankzij de goede varkensprijzen en dalende voederprijzen de kans om de financiële gaten van de afgelopen slechte jaren te dichten. Toch blijven de marges van de varkenshouder gebukt staan onder de hoge voederprijzen.

2 TUINBOUWSECTOREN

Alle tuinbouwsectoren kennen een stijging van de index. De grootste stijging wordt opgetekend voor de sector groenten onder glas. Ondanks de stijging bij de sierteeltsector, blijft deze op een laag niveau. Dit blijkt uit de onderstaande index voor de vier tuinbouwdeelsectoren.

////////////////////////////////////

Figuur 3: Evolutie van de Vlaamse conjunctuurindex voor de vier tuinbouwsectoren, 2013-2023

Bron: Departement Landbouw en Visserij

De conjunctuurindex van **groenten in openlucht** (met als voornaamste bestemming de versmarkt, inclusief witloofforcerie) stijgt van 53 naar 80. De tevredenheid over de voorbije zes maanden is gestegen naar 74 en ook de toekomstperspectieven stijgen van 54 naar 87.

- 42% van de ondervraagde telers verwacht geen productiestijging de komende zes maanden. 39% verwacht wel een productiedaling, terwijl 19% uitgaat van een lichte productiestijging.
- Wat de verwachting van de prijs voor de komende zes maanden betreft, is de situatie niet zo duidelijk: 39% verwacht weinig prijsevolutie, 19% een prijsdaling en 42% een prijsstijging.
- De afgelopen maanden zagen we hoge prijzen door een beperkte aanvoer van een groot aantal groenten die te wijten is aan de droge en warme zomer. Het nieuwe seizoen zal door het koude en natte weer met enkele weken vertraging starten.
- Als we kijken naar de prijsvorming zien we dat meeste groenten opnieuw hogere prijzen noteren. Voor bijvoorbeeld prei zien we dat na een ondermaatse prijsvorming sinds 2021, de prijzen sinds de zomer 2022 opnieuw zijn gestegen.
- Ook voor witloof zijn de prijzen hersteld en liggen ze bijna dubbel zo hoog als in dezelfde periode in 2022. Door de droogte was er deze zomer een tekort aan witloofwortelen, waardoor er sprake is van een beperkt aanbod. Het volume versmarkt via veilingen, lag in januari 2023 een vijfde lager dan dezelfde maand vorig jaar.
- Deze deelsector heeft ten gevolge van de oorlog in Oekraïne af te rekenen gekregen met stijgende inputkosten zoals meststoffen, energie en gewasbeschermingsmiddelen. Door de iets gunstigere situatie (zie marktoverzicht granen) zijn deze kosten aan een dalende lijn begonnen sinds de zomer van 2022 maar het is nog afwachten hoe vlot de werkzaamheden op het veld zullen verlopen en wat het rendement tijdens het komende seizoen zal zijn.

Na het laagterecord van de najaarsbevraging 2022, stijgt de index van **groenten onder glas** sterk van 45 naar 90. De tevredenheid over de voorbije zes maanden steeg van 55 naar 83 en ook de verwachtingen voor de toekomst stegen sterk door van 34 naar 96.

- De voorspellingen van de toekomstige productie zijn eerder onduidelijk. Van de ondervraagde telers denkt 38% dat hun productie niet zal wijzigen de komende zes maanden. 29% verwacht dan weer een productiedaling. Daarnaast geeft 32% aan dat ze een productiestijging verwachten, waaronder 19% zelfs een sterke productiestijging.
- 41% verwacht de komende zes maanden een lichte prijsdaling. 25% denkt dat de prijs amper zal wijzigen, terwijl 24% een lichte prijsstijging verwacht.
- De sterke productiestijging die een kwart van de telers verwacht, komt niet onverwacht. Door de hoge energieprijzen het afgelopen jaar is de productie van energie-intensieve teelten drastisch gereduceerd. In de tomatenteelt zien we dat de productie sinds januari 2023 op een heel laag pitje staat. In vergelijking met 2021 - wat een beter referentiejaar is dan 2022 toen de energieprijzen al hoog stonden - is er in januari een daling van 53% voor tomaten en 82% voor losse tomaten, in februari zakte de productie nog verder tot respectievelijk 80% en 87%. Verwacht wordt dat in de loop van april de productie min of meer op een normaal peil komt. Meer concreet verwacht men in het voorjaar 80% à 85% van de gebruikelijke volumes.
- Daarnaast wordt de markt ook beïnvloed door tegenvallende oogsten in Zuid-Europa, die zorgen voor schaarste op de markt en opportuniteiten voor de telers. Vanaf het begin van het jaar werden er hoge (record)prijzen genoteerd voor onder meer tomaten, komkommers, paprika en sla. Deze piekprijzen zijn, in de meeste gevallen, sinds midden maart 2023 gezakt naar prijzen in lijn met het vijfjaarlijks gemiddelde.
- Het blijft desalniettemin koffiedik kijken hoe de markt zich de komende periode zal ontwikkelen. De geopolitieke ontwikkelingen die gelinkt zijn aan de energiekosten, blijven onduidelijk, net als de ontwikkelingen van de concurrenten in Zuid-Europa en Noord-Afrika.

De index voor **sierteelt onder glas** stijgt na het dieptepunt van de vorige bevraging van 29 naar 44. Dat is de op één na laagste score sinds het begin van de enquêtes. De index van de voorbije zes maanden daalde van 40 naar 33, terwijl de toekomstige periode iets beter wordt ingeschat met een stijging van 18 naar 55.

- De verwachtingen inzake productie zijn vrij divers. 39% denkt dat hun productie de komende periode zal dalen, 35% denkt dat er geen grote wijzigingen zullen zijn, terwijl maar liefst 21% een sterke productiestijging verwacht.
- 49% van de siertelers verwacht geen prijsveranderingen de komende zes maanden. 30% verwacht een lichte prijsdaling en 8% een grote prijsdaling. 13% verwacht dan weer een lichte prijsstijging.
- De voorbije periode speelde de hoge energieprijzen een grote rol bij de energie-intensieve sierteeltproducten. Op een gegeven moment ging de gasprijs maal acht en wanneer de vaste energiecontracten ten einde liepen, hebben vele telers gekozen om de productie terug te schroeven, of het areaal te beperken.
- Nu de gasprijzen normaliseren, wordt de komende periode ietwat positiever ingeschat. Toch ligt de gasprijs nog steeds driemaal zo hoog als voor de Russische invasie in Oekraïne. Bovendien is er de vrees dat de consument door de oplopende inflatie minder sierteeltproducten zal aankopen, en dan is er nog de toegenomen invoer vanuit Zuid-Europa. Daarom blijft het moeilijk te voorspellen hoe de sector zich de komende periode zal ontwikkelen.

De conjunctuurindex voor **fruitteelt** stijgt van 60 naar 73 punten en blijft hiermee op een laag niveau. Zowel de voorbij zes maanden (van 61 naar 68) als de toekomstige zes maanden (van 59 naar 79) werden hoger ingeschat.

- 46% van de fruittelers verwacht de komende periode geen wijziging in hun productie. 43% verwacht wel een productiedaling, waarvan 9% een sterke daling. 11% verwacht een lichte productiestijging.
- Wat de verwachtingen naar prijsevolutie betreft is er duidelijk weinig evolutie te verwachten: de helft van de ondervraagden geeft aan dat de prijs niet zal wijzigen. 22% verwacht een lichte prijsstijging en 28% een lichte prijsdaling.
- De zwakke prestatie van de conjunctuurindex komt niet onverwacht en is te wijten aan de matige perenmarkt en slechte appelmarkt.
- Voor **peren** is het seizoen 2022-2023 een matig seizoen. Dit komt onder meer door het kleiner kaliber (en dus lager rendement) dat te wijten is aan de uitzonderlijke warme en droge weersomstandigheden. Daarnaast was er sprake van een goede oogst in andere EU-producerende landen waardoor het aanbod groot is. Sinds januari 2023 zijn de perenprijzen opnieuw aangetrokken, mede dankzij de stocks die zo'n 20% lager zijn dan vorig jaar.
- De marktsituatie voor **appel** is problematisch. Er is sprake van structureel lage prijzen die waarschijnlijk zullen leiden tot een daling in het areaal appelbomen. De problemen zijn vooral te wijten aan een sterke concurrentie uit andere EU-landen (vooral Polen). Bovendien komen er sinds de oorlog in Oekraïne nog meer Poolse appels op de Europese markt. Door de lage stockage van appels (zo'n 40% lager dan vorig jaar) is er de hoop dat de markt in de tweede helft van dit jaar wat zal aantrekken.

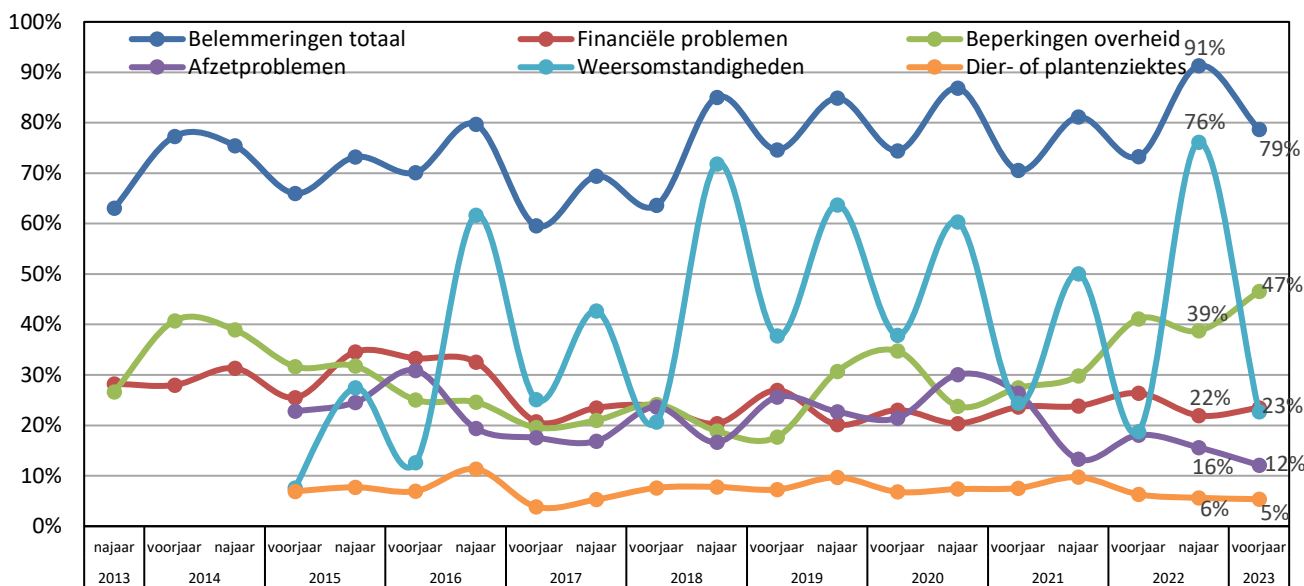
3 BELEMMERINGEN

De ondervraagde land- en tuinbouwers hebben de afgelopen zes maanden minder belemmeringen ondervonden: 79% tegenover 91% in het najaar van 2022. Zoals gebruikelijk in de voorjaarsenquête dalen de belemmeringen veroorzaakt door weersomstandigheden sterk (van 76% naar 23%) doordat de meeste producten al zijn geoogst. Als we verder kijken welke belemmeringen de land- en tuinbouwers nog hebben aangeduid, zien we weinig evolutie. Beperkingen van overheidswege blijft hoog (47%), gevolgd door financiële problemen (23%). Slechts 12% - het laagste getal sinds het begin van de enquête - meldt problemen inzake afzet van zijn/haar producten. 5% van de ondervraagden meldt problemen met dier- of plantenziektes.

De meeste belemmeringen werden gemeld door de varkenshouders (89%) en siertelers (87%). Dat percentage lag ook hoog bij telers van groenten in openlucht (83%), akkerbouwers (83), fruittelers (79%), vleesvee- (77%) en melkveehouders (72%). Groentetelers onder glas noteren het laagste getal: daar heeft 59% van de telers de afgelopen zes maanden minstens één belemmering gehad.

//

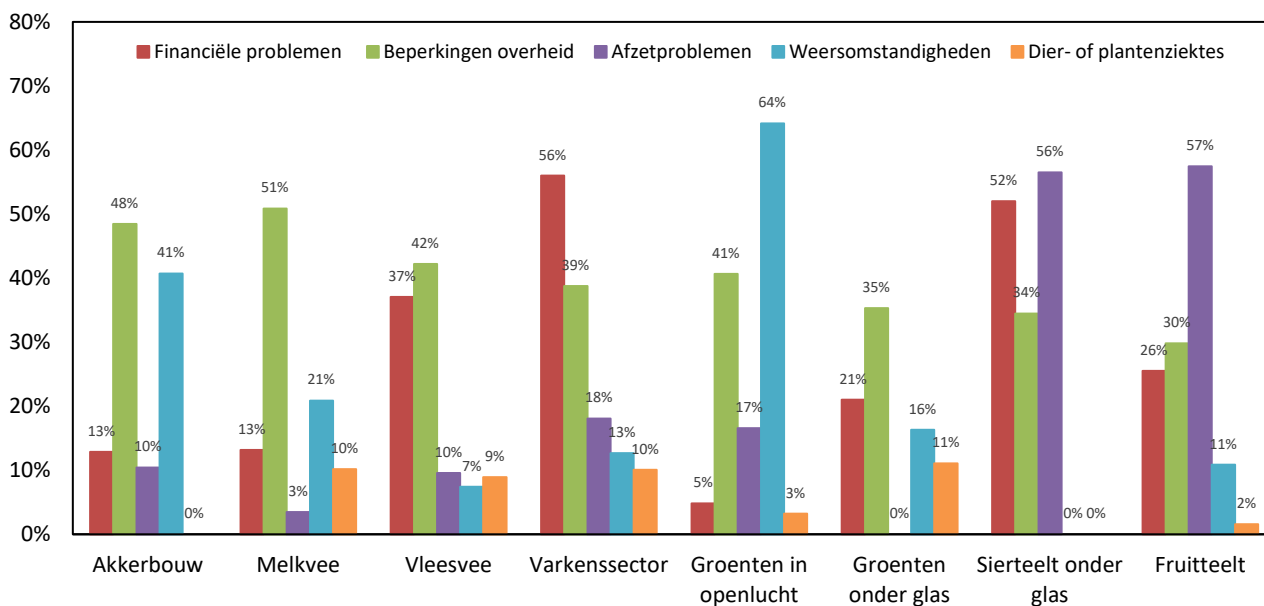
Figuur 4: Aandeel Vlaamse land- en tuinbouwers die in afgelopen zes maanden belemmeringen ondervonden, 2013-2023

Bron: Departement Landbouw en Visserij

Onderstaande grafiek geeft aan welke belemmeringen de Vlaamse land- en tuinbouwers de afgelopen zes maanden hebben ondervonden.

Figuur 5: Verdeling belemmeringen onder Vlaamse land- en tuinbouwers, voorjaar 2023

Bron: Departement Landbouw en Visserij

Als we in detail gaan kijken naar welke belemmeringen per deelsector zijn aangeduid, zien we dat 56% van de varkenshouders en 52% van de sierteelers **financiële problemen** meldden. Dat sluit aan bij het vorige hoofdstuk en is hoofdzakelijk te wijten aan de gestegen inputkosten van de afgelopen periode. Ook bij fruitteelt en groenten onder glas zouden we een hogere score verwachten. Bij fruitteelt lag dit percentage op 26% (tegenover 13% in de najaarsbevraging 2022). Voor groenten onder glas was dit 21% (tegenover 32% in de najaarsbevraging 2022).

Beperkingen van **overheidswege** werden vooral door melkveehouders (51%), akkerbouwers (48%) en vleesveehouders (42%) aangeduid. Ook bij de andere sectoren scoorde dit tussen de 30% en 40%. Hier speelt ongetwijfeld het stikstofdossier een belangrijke rol, en de onzekerheid die er mee gepaard gaat in de toekomstige ontwikkeling van individuele bedrijven. Ook de beoordeling van het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouwbeleid 2023-2027 bleef lange tijd op zich wachten en werd pas begin maart goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

57% van de fruittelers en 56% van de siertelers meldden problemen inzake **afzet**. In het vorige hoofdstuk is dieper ingegaan op de verzadigde markt van hardfruit alsook de vrees voor een mindere vraag naar sierteeltproducten. Opvallend is de daling bij de varkenssector: daar meldde 18% afzetproblemen, tegenover 50% een jaar geleden.

De belemmeringen als gevolg van het **weer** worden het hoogst ingeschat door de groenten in openlucht (64%) gevolgd door akkerbouw (41%), ten gevolge van de warme en droge zomer van 2022 en het koude en natte voorjaar van 2023.

De problemen met **dier- of plantenziektes** bleven eerder beperkt en werden vooral gemeld bij melkvee en varkens (beide 10%) en vleesvee (9%). Bij groenten onder glas is er een daling van 21% naar 11%.

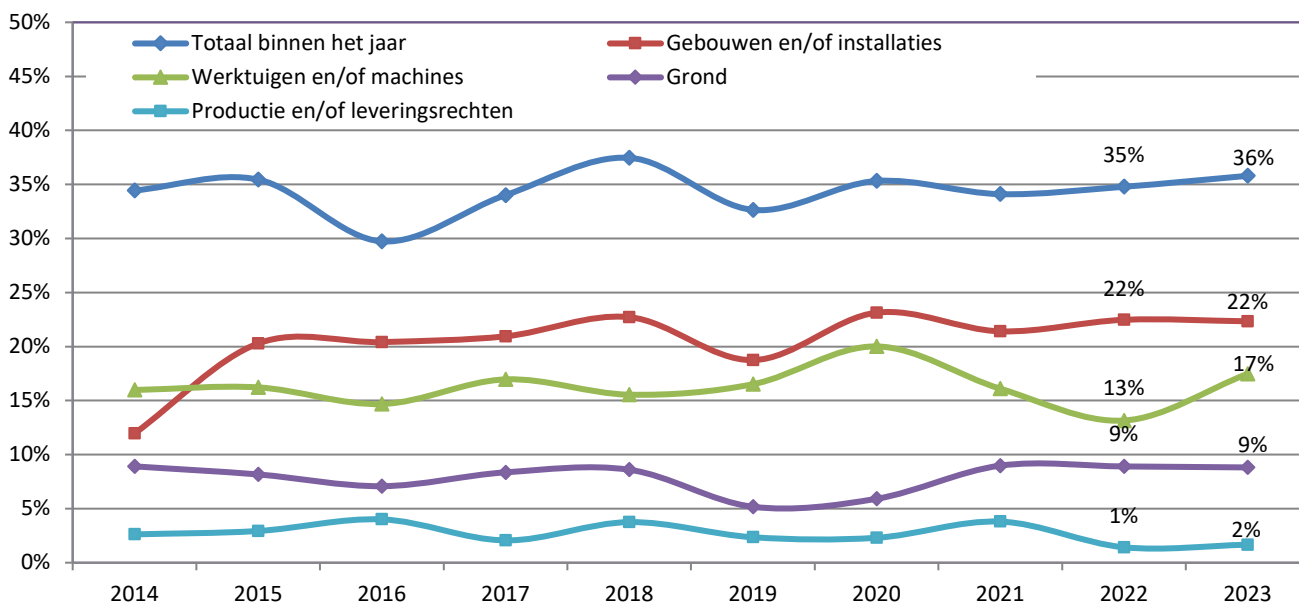
4 INVESTERINGEN

In de voorjaarsenquête vragen we de land- en tuinbouwers ook of ze investeringen plannen.

36% van de ondervraagde land- en tuinbouwers plant **het komende jaar** investeringen op het bedrijf. Hiermee wordt een gelijkaardig niveau gehaald als bij de vorige bevraging in 2022 (35%).

Land- en tuinbouwers willen voornamelijk investeren in gebouwen en/of installaties (22%) en werktuigen en/of machines (17%), gevolgd door grond (9%) en productie en/of leveringsrechten (2%).

Figuur 6: Aandeel Vlaamse land- en tuinbouwers die het komende jaar investeringen plannen, 2014-2023

Bron: Departement Landbouw en Visserij

Als we dan gaan kijken welke deelsectoren investeringen plannen, zien we dat 1 op de 2 melkveehouders één of meerdere investeringen wil doen. Daarna volgen siertelers (44%) en akkerbouwers (42%). Na een dieptepunt van 12% in 2022, denkt nu bijna een kwart van de varkenshouders aan investeren. Bij de fruittelers zien we een trendbreuk: terwijl in 2021 en 2022 nog respectievelijk 52% en 50% van de telers investeringen planden, is dit in deze bevraging teruggevallen tot 25%.

Landbouwers investeren vooral in gebouwen en/of installaties ter vervanging (12%) en om te voldoen aan wettelijke voorschriften (9%).

We hebben eveneens gepeild naar de geplande investeringen voor **over twee à drie jaar**. De aandelen volgen in grote mate de investeringsplannen binnen het jaar.

Tabel 1: Aandeel Vlaamse land- en tuinbouwers die de komende drie jaar investeringen plannen, voorjaar 2023

Investeringscategorie	Binnen het jaar	Over 2 à 3 jaar
Gebouwen en/of installaties:	22,3%	20,0%
ter vervanging	11,8%	9,8%
ter uitbreiding	4,9%	5,4%
om te voldoen aan wettelijke voorschriften (milieu, dierenwelzijn, enz.)	9,2%	7,2%
ter verbreding en diversificatie (thuisverwerking, thuisverkoop, hoevertoerisme, enz.)	1,7%	4,1%
Werktuigen en/of machines	17,5%	18,2%
Grond	8,8%	9,8%
Productie- en/of leveringsrechten	1,7%	1,6%
Andere	3,2%	2,4%
Totaal	35,8%	34,1%

Bron: Departement Landbouw en Visserij

5 MEER INFORMATIE

Dit is het rapport van de 33ste enquêteronde, afgenomen in maart 2023 bij Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven die deel uitmaken van het Vlaamse Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN). Voor de berekening van de landbouwconjunctuurindex bevraagt het Departement Landbouw en Visserij sinds 2007 circa 600 land- en tuinbouwers over hun bedrijfssituatie (productie, verkoopprijzen, belemmeringen en investeringen). De antwoorden van deze steekproef worden geëxtrapoleerd naar de totale Vlaamse landbouwpopulatie. De index kan gaan van 0 (alle landbouwers zeer negatief) tot 200 (alle landbouwers zeer positief). Bij een index van 100 zijn er evenveel negatieve als positieve antwoorden.

De uitgebreide methodologische beschrijving en de voorgaande zesmaandelijke rapporten staan op de website van Landbouw en Visserij: [Landbouwcijfers Vlaanderen](#).

De landbouwconjunctuurindex is berekend op een 0-200-schaal als het gemiddelde van volgende twee vragen:

- Hoe beschouwt u de economische situatie van uw bedrijf gedurende de afgelopen zes maanden?
Met als index = (% veel beter dan normaal + 0,5 * % beter dan normaal) - (0,5 * % slechter dan normaal + % veel slechter dan normaal) + 100
De antwoorden "normaal" worden niet meegenomen in de berekening van de index.
- Hoe verwacht u dat de economische situatie van uw bedrijf de komende zes maanden zal evolueren?
Met als index = (% sterk stijgen + 0,5 * % licht stijgen) - (0,5 * % licht dalen + % sterk dalen) + 100
De antwoorden "gelijk blijven" worden niet meegenomen in de berekening van de index.

